

Zaak C-157/24

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

28 februari 2024

Verwijzende rechter:

Corte suprema di cassazione (Italië)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

27 februari 2024

Verzoekende partij:

GMG srl, in liquidatie

Verwerende partij:

Ministero della Giustizia

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Cassatieberoep tegen een arrest waarin is geoordeeld dat er weliswaar sprake is van vertraging bij de betaling van de bedragen die verschuldigd zijn voor de verhuur van af luisterapparatuur aan een parket van het openbaar ministerie, maar geen interest voor betalingsachterstand overeenkomstig decreto legislativo (wetsbesluit) nr. 231/2002 kan worden toegepast, omdat de rechtsbetrekking tussen de partijen [de verhurende vennootschap en het Ministero della Giustizia (ministerie van Justitie)] niet kan worden gekwalificeerd als een handelstransactie.

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing

Uitlegging krachtens artikel 267 VWEU van het Unierecht, met name van artikel 4, lid 3, VEU, artikel 47 van het Handvest en artikel 1, artikel 2, punten 1 en 2, artikel 4, lid 3, en artikel 10, lid 1, van richtlijn 2011/7/EU.

Prejudiciële vragen

1) Moet richtlijn 2000/35/EG, zoals gewijzigd bij richtlijn 2011/7/EU, en met name artikel 1, artikel 2, punten 1 en 2, en artikel 4, lid 3, daarvan, aldus worden uitgelegd dat zij in de weg staat aan een nationale regeling of praktijk volgens welke:

(a) dienstverrichtingen tegen vergoeding door verhuurders van afluisterapparatuur waarom parketten van het openbaar ministerie hebben verzocht, niet worden gekwalificeerd als handelstransacties in de zin van die richtlijn, maar onder de materiële en procedurele regeling van buitengewone gerechtskosten vallen;

(b) de in de richtlijn vervatte regeling inzake interest bijgevolg niet van toepassing is op de voornoemde verrichtingen tussen verhuurders en parketten?

2) Moet richtlijn 2000/35/EG, zoals gewijzigd bij richtlijn 2011/7/EU, en met name artikel 10, lid 1, daarvan, aldus worden uitgelegd dat zij in de weg staat aan een nationale regeling of praktijk die voorziet in een onbepaalde termijn („onverwijld”) voor de vaststelling van de aan een dienstverrichter verschuldigde vergoedingen, wat ertoe kan leiden dat de uitoefening van die rechten op vergoeding in feite niet uitvoerbaar is en geen volledige genoegdoening verschaft?

Belangrijkste aangevoerde bepalingen van Unierecht

Richtlijn 2000/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 juni 2000 betreffende bestrijding van betalingsachterstand bij handelstransacties: de overwegingen 5, 7 en 9

Richtlijn 2011/7/EU van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 betreffende bestrijding van betalingsachterstand bij handelstransacties: artikel 1, artikel 2, punten 1 en 2, artikel 4, lid 3, en artikel 10, lid 1, alsmede de overwegingen 3 en 4

Handvest van de grondrechten van de Europese Unie: artikel 47.

Belangrijkste aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Decreto legislativo del 9 ottobre 2002, n. 231 - Attuazione della direttiva 2000/35/CE relativa alla lotta contro i ritardi di pagamento nelle transazioni commerciali (wetsbesluit nr. 231 van 9 oktober 2002 tot uitvoering van richtlijn 2000/35/EG betreffende bestrijding van betalingsachterstand bij handelstransacties) (GURI nr. 249 van 23 oktober 2002) (hierna: „wetsbesluit nr. 231/2002”), zoals gewijzigd bij decreto legislativo del 9 novembre 2012, n. 192 - Modifiche al decreto legislativo 9 ottobre 2002, n. 231, per l'integrale recepimento della direttiva 2011/7/UE relativa alla lotta contro i ritardi di

pagamento nelle transazioni commerciali, a norma dell'articolo 10, comma 1, della legge 11 novembre 2011, n. 180 (wetsbesluit nr. 192 van 9 november 2012 tot wijziging van wetsbesluit nr. 231 van 9 oktober 2002 met het oog op de volledige omzetting van richtlijn 2011/7/EU betreffende bestrijding van betalingsachterstand bij handelstransacties, overeenkomstig artikel 10, lid 1, van wet nr. 180 van 11 november 2011) (GURI nr. 267 van 15 november 2012): de artikelen 1 tot en met 5

Decreto del Presidente della Repubblica del 30 maggio 2002, n. 115 - Testo unico delle disposizioni legislative e regolamentari in materia di spese di giustizia (presidentieel besluit nr. 115 van 30 mei 2002 houdende de gecoördineerde tekst van de wet- en regelgeving inzake gerechtskosten (gewoon supplement bij GURI nr. 139 van 15 juni 2002) [hierna: „TUSG”]:

artikel **168**: „1. De hoogte van de vergoedingen voor de externe medewerkers van de magistraat [...] wordt vastgesteld bij met redenen omkleed betalingsbesluit van de vervolgende magistraat. 2. Het besluit wordt meegedeeld aan de begunstigde en aan de partijen, met inbegrip van het openbaar ministerie, en is bij voorraad uitvoerbaar [...]”;

artikel **168 bis** „1. De kosten van de in artikel 96 van wetsbesluit nr. 259 van 1 augustus 2003 bedoelde prestaties en de voor het gebruik van deze prestaties noodzakelijke kosten worden onverwijld vastgesteld bij betalingsbesluit van het parket dat om de af luisteroperaties heeft verzocht of daarvoor toestemming heeft verleend. [...] 3. Tegen het betalingsbesluit kan verzet worden ingesteld overeenkomstig artikel 170”, en

artikel **170**: „1. Tegen het aan de externe medewerkers van de magistraat uitgereikte betalingsbesluit [...] kan verzet worden ingesteld door de begunstigde en de partijen bij het geding, met inbegrip van het openbaar ministerie. Verzet wordt geregeld door artikel 15 van decreto legislativo del 1 settembre 2011, n. 150 (wetsbesluit nr. 150 van 1 september 2011).”

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure in het hoofdgeding

- 1 Bij betalingsbevel van 4 mei 2012 heeft de Tribunale di Venezia (rechter in eerste aanleg Venetië, Italië) het Ministero della Giustizia (ministerie van Justitie) gelast aan GMG srl bedragen met inbegrip van interest voor betalingsachterstand te betalen overeenkomstig de artikelen 4 en 5 van wetsbesluit nr. 231/2002 als vergoeding voor de verhuur van elektronische aftap- en af luisterapparatuur die deze vennootschap aan talrijke parketten had verstrekt.
- 2 Het Ministero della Giustizia heeft verzet ingesteld bij de Tribunale di Venezia, die bij vonnis het betalingsbevel heeft ingetrokken en aan GMG een vordering zonder interest voor betalingsachterstand heeft toegekend. Volgens die rechter vallen de voor het aftappen en af luisteren benodigde diensten namelijk niet onder handelstransacties, die worden vergoed op grond van de criteria van wetsbesluit

nr. 231/2002, maar onder activiteiten van externe medewerkers van de magistraat, die worden vergoed op grond van de criteria van de artikelen 168 TUSG e.v.

- 3 Het aangevochten vonnis in eerste aanleg is bevestigd in hoger beroep. Tegen het arrest in hoger beroep heeft GMG beroep in cassatie ingesteld bij de verwijzende rechter.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 4 **Volgens verzoekster** vormt de verrichting van diensten voor de verhuur van apparatuur een handelstransactie in de zin van richtlijn 2011/7/EG, aangezien dat moet worden gezien als het verrichten van diensten tegen vergoeding, en is daarover bijgevolg interest voor betalingsachterstand verschuldigd in geval van vertraagde betaling.
- 5 Het feit dat de dienst wordt gevraagd door een parket staat niet aan een dergelijke kwalificatie in de weg. Wanneer het openbaar ministerie toestemming geeft voor het gebruik van af luisterapparatuur, aanvaardt het namelijk in feite het aanbod van de leverancier, waardoor het met die leverancier een contractuele relatie aangaat waarop het gewone verbintenissen- en overeenkomstenrecht van toepassing is.
- 6 Ook indien de betrokken relatie daarentegen werd opgevat als een publiekrechtelijke rechtsbetrekking en de vergoeding bijgevolg op grond van een wettelijke verplichting als gerechtskosten werd betaald, zou aan de verhuurder hoe dan ook de interest voor betalingsachterstand moeten worden toegekend en zou hij zijn vordering ook te gelde moeten kunnen maken met andere middelen dan het middel dat uitdrukkelijk in de TUSG is vermeld, te weten, het betalingsbesluit. Dit besluit bevat immers met name geen beslissing over de interest (wettelijk of voor betalingsachterstand) en daarvoor geldt geen vaststellingstermijn.
- 7 **Het Ministero della Giustizia** voert daarentegen ten eerste aan dat de toestemming om particuliere instrumenten te gebruiken een uitoefening van openbaar gezag van de overheid is, en ten tweede dat het openbaar ministerie geen bevoegdheid heeft om de overheid contractueel te binden. Bovendien heeft richtlijn 2011/7/EU, aangezien zij van toepassing is op „overheidsinstanties” als aanbestedende diensten, uitsluitend betrekking op handelstransacties die het resultaat zijn van een procedure voor het plaatsen van een overheidsopdracht, terwijl GMG is geselecteerd middels particuliere onderhandeling.

Korte uiteenzetting van de motivering van de prejudiciële verwijzing

- 8 Tot 2004 bestonden er geen uitdrukkelijke bepalingen voor de kwalificatie van kosten voor af luisteren. Volgens artikel 5, lid 1, onder i-bis), TUSG, dat is ingevoerd bij wet nr. 311/2004, vallen onder de kosten die kunnen worden teruggevorderd door de schatkist, die ze heeft voorgeschoten, zowel de kosten van tractering, waartoe telefoonexploitanten verplicht zijn, als de voor de uitvoering

daarvan noodzakelijke kosten. Voor beide soorten kosten bepaalt artikel 168-bis TUSG, dat is ingevoerd bij wetsbesluit nr. 120/2018, dat zij worden vastgesteld bij rechterlijke beslissing overeenkomstig artikel 168 TUSG.

- 9 Volgens vaste rechtspraak van de Corte di cassazione (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Italië) toont de keuze voor deze regeling aan dat de wetgever wilde dat: a) ook het huren van apparatuur van particulieren, alsook de eventuele door het bijbehorende personeel verrichte diensten, worden geacht nauw met het strafproces samen te hangen, en b) de kosten daarvan als buitengewone kosten tot de gerechtskosten worden gerekend, dus zonder vrije onderhandeling, zowel wat de fase van vaststelling als wat de fase van verzet betreft. Overeenkomstig die opvatting kunnen dergelijke kosten bijgevolg uitsluitend „onverwijld” (artikel 168-bis) worden vastgesteld door het vervolgende parket bij met redenen omkleed besluit dat definitief bij voorraad uitvoerbaar wordt indien geen verzet wordt ingesteld overeenkomstig artikel 170 TUSG, en de rechtsgrond vormt voor de betaling van de kosten overeenkomstig artikel 171 TUSG.
- 10 In dit procedurele model is evenwel geen precieze termijn vastgesteld waarbinnen de facturen moeten worden gecontroleerd met het oog op de vaststelling van de vergoeding, welke termijn juist met zekerheid zou moeten worden vastgesteld aan de hand van de datum waarop de dienst is verricht en de factuur is uitgereikt. Het biedt evenmin een vergoeding voor vertragingen door te voorzien in wettelijke interest of interest voor betalingsachterstand, en garandeert de crediteur ook geen executoriale titel, met de aantekening dat de beslissing definitief is, binnen 90 dagen na de datum waarop het betalingsbesluit is vastgesteld.
- 11 De kamer van de Corte di cassazione waaraan de onderhavige zaak is voorgelegd zich daarom af of het tot nog toe gehuldigde standpunt van de Corte di cassazione verenigbaar is met het Unierecht, aangezien het in strijd zou kunnen zijn met de – in nationaal recht omgezette – regeling van Unierecht betreffende bestrijding van betalingsachterstand bij handelstransacties, en eveneens met het recht op eigendom en het recht op een doeltreffende voorziening in rechte en op een onpartijdig gerecht (de artikelen 17 en 47 van het Handvest).

Daarom wordt verzocht om een prejudiciële uitlegging van het normatief referentiekader.

- 12 De verwijzende rechter wijst erop dat de Europese Commissie op grond van artikel 258 VWEU reeds een inbreukprocedure tegen Italië heeft ingeleid [INFR (2021) 4037] wegens de onjuiste toepassing van de bepalingen van de richtlijn inzake betalingsachterstand.

Gezien de bijzondere situatie van verzoekster, die zich in staat van liquidatie bevindt, de onbepaalde veelheid aan – vooral kleine en middelgrote – ondernemingen die zich in een vergelijkbare situatie bevindt, wordt verzocht het verzoek om de prejudiciële verwijzing te behandelen volgens de versnelde procedure.